

der paa den Maade kan tænke sig at komme op i Toppen og bruge Magten; derimod virker det proletariserende nedefter, for saa vidt som de, der gaar ind i de koncentrerede Bedrifter som Arbejdere eller Mellemstand, ikke forstaa at værges sig. Det fornemste Væрге, de har, er dog Organisationen, og jeg tror ikke, det er muligt gennem Beskyttelse, gennem lovmæssige Undersøgelser og saadant noget at værges dem. Er der ikke den Kraft i en saadan Klasse, at den er i Stand til at organisere sig, og det Sammenhold i den, tror jeg ikke, det kan gøres ad Lovgivningens Vej. Jeg har udtalt det i Gaar og udtaler det i Dag, fordi jeg tror, at det har nogen Betydning, at det siges herfra til de Mennesker: Overfor det begyndende Forsøg staaer vi sympatisk, men vi tror ikke, at vi ad Lovgivningens Vej kan hjælpe jer. Under alle Omstændigheder maa I se at forstaa at hjælpe jer selv, saa vidt det er muligt.

Det ærede Medlem Hr. Rode mente, at Løsningen tog jeg mig let. Det er, som man ser det; let eller ikke let. Jeg har ikke udformet et Forslag, saadan som jeg tænker mig det; men jeg henviste til den amerikanske Lovgivning, og det, der har Værdi for mig i den, ligger navnlig deri, at den skyder Afgørelsen hen til Domstolene. Den siger: Vi bestemmer, hvad det er, vi vil, og saa er det Domstolene, der maa arbejde. Nu er det noget siden, jeg har gennemlæst denne Lovgivning, saa hvad jeg udtaler om den, udtaler jeg med alt Forbehold. Mens dels gaar den ud over det Tidspunkt, som det ærede Medlem Hr. Hans Nielsen nævnte, nemlig 1914, og dels tror jeg, at Virkningen af den har været, at Trustdannelsen som saadan i hvert Tilfælde ikke mere foregaar saa let i Amerika. Men det viser sig netop ogsaa, at det er det mindre vigtige, for jeg er naturligvis ganske enig med det ærede Medlem Hr. Rode i, at dermed er Sagen ikke endeligt afgjort. De store Farer i denne Udvikling ligger netop i noget, som kan florere samtidig med, at alt, hvad der hedder Truster og Monopoler, maaske er slaaet ned. Og denne Fare imødegaaer man kun ved at skaffe Plads for Frikonkurrencen.

Det ærede Medlem Hr. Hans Nielsen, som i det hele bevægede sig temmelig periferisk omkring Problemet, kom ogsaa ind paa Ejendomsretten og hævdede, at jeg skulde have sagt, at Ejendomsretten var et Mittel for den ene til at udbytte den anden. Nej, det har jeg ikke sagt, jeg har sagt, at *Ejendommen* var det, og det var paa den Magtstilling, paa Grundlag af den koncentrerede Ejendom, disse Muligheder op-

stod, Muligheder, som de Herrer i Arbejderorganisationerne rigtigt har værget sig imod gennem Organisation, hvor der dog naturligvis endnu er Kamp, det er klart; om Spørgsmaal som Løn og Arbejdstid vil der altid være Kamp, men det, at der er Kamp, beviser netop, at Parterne staaer lige, for ellers vilde der ingen Kamp være, ellers vilde den ene træde den anden ned. Jeg har altsaa sagt, at det var Ejendommen, hvorpaa den store Magtstilling beroede, ikke *Ejendomsretten*, men Ejendommen, og det, jeg ønsker, er jo netop at gøre det saa vanskeligt som muligt — ikke at samle Ejendom, men at samle Ejendom i den enorme Koncentration, som Tilfældet er ved de koncentrerede Bedrifter. Det kapitalistiske Samfund faar jo altid Skyld for al den Nød og Elendighed, der er, men noget saadant skal man dog ikke — hvis det ærede Medlem tillader mig at sige det — appellere til under en saa saglig Debat som den, der her er ført. Tror virkelig det ærede Medlem, at der ikke var Nød og Sult og Elendighed, den Gang Samfundet ikke var kapitalistisk? Det tror jeg dog, der var, jeg tror endogsaa, der var og maatte være det i meget højere Grad end nu. Dermed skal ikke være sagt, at ikke alle, der ser Nøden og Elendigheden, ogsaa har Medfølelse med den lige saa fuldt som de Herrer Socialdemokrater. Men een Ting vil det ærede Medlem ikke kunne modsige, og det er, at det netop er Kapitalismen, der i væsentlig Grad har gjort det muligt at ophæve al denne Nød, og det var en Nød, der gik paa Livet løs, og som skyldtes, at Produktionen kunde ligge og raadne op det ene Sted i Verden, endogsaa ret nær ved andre Steder, hvor man sultede ihjel.

Det ærede Medlem kom ligeledes — og det er et Punkt, hvor jeg straks vil tone Kulør — ind paa Bedriftsraadene. Jeg er en afgjort Modstander af Bedriftsraad, for saa vidt de rækker ud over Anordninger med Hensyn til Forhold i Værkstederne og paa Fabrikkerne og mange, mange Ting, med Hensyn til hvilke jeg finder det fuldstændig naturligt, at Arbejderne har et Ord med at sige. Men med Hensyn til selve Ledelsen finder jeg det unaturligt af den ganske simple Grund, at Arbejderen mangler og maa mangle de nødvendige Forudsætninger for at bedømme Situationen. Og det er ikke en Klasseafgørelse, jeg her udtaler, for akkurat det samme kan jeg sige med Hensyn til visse Lag af Mellemstanden, der tjener i de koncentrerede Bedrifter, og hvis Virksomhed udelukkende beror paa rent manuel Færdighed. Jeg var meget vel i Stand til at udforme Grænsen, men det skal